

DEBATT

Redaktör Carina StenSSon Bitr redaktör Björn Jorner

Debattredaktionen debatt@svd.se Telefon 08-13 51 49

Webb: SvD.se/debatt Twitter: twitter.com/SvDDebatt Facebook: SvD Debatt

Debatt | Bostadsmarknaden

Vem bör omfattas av en bostadsgaranti?

Ett löfte om att kunna flytta hemifrån har kommit från Socialdemokraterna i Stockholm. Men det riskerar att diskriminera ungdomar i andra delar av landet som vill ta sig till Stockholm för studier eller jobb, skriver Fredrik Kopsch och Hans Lind. SvD.se/debatt

→ SvD.se

Foto: Privat

Debatt | Gamla Karolinska

Bortom allt förnuft att sälja GKS

Alliansens politiker bör lyssna på professionen och andra sakkunniga och avsluta alla tankar på en försäljning av gamla Karolinska. Det skriver Dan Kareliusson och Catharina Alderskans, Sverigedemokraterna. SvD.se/debatt

→ SvD.se

Foto: Tomas Öneborg

Bristfälliga utredningar borde inte få styra vården

Snabba politikerbeställda utredningar, ofta gjorda av en person, tillåts ligga till grund för stora genomgripande förändringar i vård och omsorg. Detaljstyrningen behöver flyttas från den politiska arenan till den vetenskapligt baserade.

Debatten kring Måns Roséns utredning "Träning ger färdighet. Koncentrera vården för patientens bästa", har fokus legat på utredningens metod och de slutsatser som dragits utifrån registergenomgångar. Vi menar i stället att man bör ifrågasätta tendensen att göra snabba, ofta enmansutredningar, med smala direktiv, vilka trots uppenbara begränsningar läggs till grund för generaliserade slutsatser och stora genomgripande förändringar inom sjukvård, omsorg, utbildningsväsende, sjuk- och socialförsäkring, polis och försvar.

Nämnda utredning leder nu till en omfattande omorganisation av vården. Regeringens uppdrag till den särskilda utredaren var att "lämna förslag till hur den högspecialiserade vården kan utvecklas genom en ökad koncentration". Förhoppningarna (och beställningen) infriades genom påståendet att en ökad centralisering "åtminstone skulle rädda 500 liv per år". På detta sätt lyckades man samla alla politiska partier och få starkt medialt genomslag.

Tämligen omgående efter publicering väcktes invändningar mot utredningens metod och slutsatser. Bland annat skrev två erfarna kirurger och utredare ett inlägg i Dagens Medicin. Men i stället för välbehövlig reflektion och transparent granskning, påbörjades skyndsamt omstruktureringar med hänvisningen att det var bråttom – minst ett onödigt dödsfall per dag uppgavs bero på befintlig organisation.

Vi vill vara tydliga med att vissa sällsynta och svåra tillstånd kräver centralisering. Som typfall kan nämnas hur centralisering av barnhjärtkirurgin (1992) gav bättre resultat för barn med komplicerade medfödda hjärtfel.

Men motiven bakom den nu pågående centraliseringen är mindre transparenta. Argument som förs fram är mindre väl underbyggda. Intryck skapas att beslut är oomtvistliga och vilar på stark vetenskaplig grund. Vi ser nu att underlaget varit bräckligt, slutsatser långt dragna och att omorganisationer redan inneburit växande köer på större sjukhusen – även för prioriterad tumörkirurgi. Konsekvenser för den akuta kirurgin är dessutom dåligt belyst. Resultat av hårt driven centralis-

ering kan de facto innebära mer lidande och ökad dödlighet – men det kommer vi inte att veta, då man inte har planerat för löpande utvärdering.

Detta är en av flera liknande utredningar som genomförts det senaste decenniet – och flera stora utredningar pågår. Händelseförloppet är ofta likartat. Politiken lyfter en "profilfråga", exempelvis vårdens kvalitet, krav på jämlik och jämställd vård, patientsäkerhet, patientens delaktighet och liknande. Det är väsentliga frågor som ingen kan ifrågasätta. Varför vissa frågor får mer belysning är dock ofta oklart och slumpartat. Många är sannolikt valda för att fänga väljarnas intresse och för att visa politisk styrka och beslutsamhet. Ibland finns andra agendor. Har önskan att centralisera kirurgin drivits av behov att effektivisera och spara pengar, eller som lösning på de mindre sjukhusens svårigheter med bemanning och jourlinjer?

Vår slutsats är att utredningar som beställs av politiker och genomförs med metoder som redovisas dåligt, ofta ger förenklade bilder av komplexa skeenden. De används sedan politiskt för att genomdriva förändringar baserade på bristfälligt underlag och utan löpande uppföljning av konsekvenser. Utredare med expertkunskaper reduceras till lojala tjänstemän som hjälper politiken med argument och intryck av trovärdighet. Textmassorna och den korta tiden för remissgranskning gör att ett fåtal personer orkar eller har kompetens att se utredningens svagheter. De som framför kritik marginaliseras och påstås agera i egen sak.

Våra offentliga organisationer behöver lugn och ro. Vi behöver flytta detaljstyrningen från den politiska arenan till den vetenskapligt baserade. Transparens i hur beslut tas är nödvändig och brådskande. Just nu görs en utredning som har det anspråksfulla uppdraget att "ställa om och modernisera vården med fokus på primärvården". Det finns behov av besinning, reflektion, ödmjukhet och kritiskt tänkande inom politik, myndigheter och intresseorganisationer såsom SKL. Risken är att vi snart på ett oåterkalleligt sätt fördjupat krisen i en vård drabbad av klåfingrig styrning.

Utredare med expertkunskaper reduceras till lojala tjänstemän som hjälper politiken med argument och intryck av trovärdighet, skriver debattörerna.

Foto: Claudio Bresciani/TT

→ SvD.se

Politikerna är vårdens stora problem
Radikala grepp behövs för att i grunden strukturera om den offentliga vården, skriver Leif Östling och Björn Rosengren. SvD.se/debatt

Undertecknarna är läkare samt medlemmar av "Nätverket mot olämplig styrning av hälso- och sjukvården:

Gunnar Akner
Isis Amer-Wählin
Eric Bertholds
Per Björgell
Carl-Magnus Broden
Ola Brodin
Annette Bruchfeld
Judith Bruchfeld
Stella Cizinsky
Dinu Dusceac
Niklas Ekerstad
Mats Eliasson
Sven Engström
Jan Fridén
Bertil Hagström
Jan Halldén
Bengt Hanson
Börje Haraldsson
Bengt Hjelmqvist
Herman Holm
Magnus Högström
Johannes Jacks
Lars Jacobsson
Kjell Johansson
Bo Jonsson
Bengt Järhult
Johannes Järhult
Lars Korsnes
Kjell Larsson
Thomas Lavergren
Jerzy Leppert
Magnus Lichtenstein
Anne Liljedahl
Helena Lind
Marit Lindberg
Nils Littorin
Dan Lundblad
Gudmar Lundqvist
Johan Löfqvist
Andreas Nyström
Louise Olsson
Jesper Persson
Christer Petersson
Sven Román
Leif Ryd
C G Sandberg
Christian Schmitt
Martin Serrander
Jonas Sjögren
Claes-Göran Stanke
Kristina Sundquist
Jan-Olof Svärd
Johan Tjärnström
Hans Wingstrand
Sten Östensson